

Wyrok z dnia 7 lutego 2001 r.

I PKN 242/00

Kwestionowanie oddalenia powództwa o uznanie za bezskuteczne przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny z tego powodu, iż nastąpiło ono z naruszeniem przepisów regulujących to przeniesienie, jest niewystarczające, gdy podstawę rozstrzygnięcia sądu stanowi art. 45 § 2 KP, a jako podstawy kasacyjnej nie wskazano naruszenia tego przepisu.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Walerian Sanetra (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2001 r. sprawy z powództwa Marii R. przeciwko Publicznej Szkole Podstawowej [...] w S. o uznanie za bezskuteczne przeniesienia w stan nieczynny, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu z dnia 12 stycznia 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

W imieniu powódki Marii R. wniesiona została kasacja od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu z dnia 12 stycznia 2000 r. [...], którym oddalone zostały apelacje obu stron postępowania od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Sandomierzu z dnia 26 października 1999 r. [...].

Powódka domagała się uznania za bezskuteczne przeniesienia w stan nieczynny. Sąd Pracy zasądził od pozwanej Publicznej Szkoły Podstawowej [...] w S. na jej rzecz kwotę 5.625,51 zł, oddalając dalej idące powództwo. Z ustaleń tego Sądu wynika, że powódka jest nauczycielem mianowanym; w pozwanej szkole pracuje od 1 września 1972 r. W roku szkolnym 1998/1999 powódka była wychowawczynią klasy specjalnej, do której uczęszczały dzieci o lekkim stopniu upośledzenia, będące na poziomie klasy VII i VIII. W związku z reformą oświaty dyrektor pozwanej Szkoły

zapropował jej zatrudnienie w roku szkolnym 1999/2000 w wymiarze 10 godzin tygodniowo. Powódka na tę propozycję nie wyraziła zgody. W tej sytuacji strona pozwana podjęła decyzję o przeniesieniu jej w stan nieczynny. Pismem z dnia 30 lipca 1999 r. (doręczonym powódce 2 sierpnia 1999 r.) pozwany pracodawca dokonał przeniesienia powódki w stan nieczynny począwszy od 1 września 1999 r. na podstawie art. 20 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.). Pismo przenoszące powódkę w stan nieczynny nie zawierało określenia przyczyny uzasadniającej przeniesienie. Sąd Pracy ustalił, że przeniesienie powódki w stan nieczynny spowodowane było zmniejszeniem liczby oddziałów w roku szkolnym 1999/200 (w porównaniu do roku szkolnego 1998/1999) z 26 do 20, przy czym liczba oddziałów specjalnych uległa zmniejszeniu z 3 do 1, co wynikało stąd, że liczba dzieci uczęszczających do klas specjalnych zmniejszyła się z 30 do 17. W ocenie tego Sądu powyższa okoliczność uzasadniała przeniesienie powódki w stan nieczynny na podstawie przepisu art. 20 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Przeniesienie powódki w stan nieczynny nastąpiło jednak z naruszeniem przepisu art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela i art. 30 § 4 Kodeksu pracy w związku z art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela. Powódka pismo o przeniesieniu w stan nieczynny otrzymała w dniu 2 sierpnia 1999 r. Pismo to powinno jej być doręczone najpóźniej w dniu 31 maja (art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela). Ponadto pracodawca przenosząc powódkę w stan nieczynny naruszył przepis art. 30 § 4 KP, gdyż pismo przenoszące nie zawierało określenia przyczyny podjętej decyzji. Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd pierwszej instancji na podstawie przepisu art. 91c ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela w związku z art. 45 § 2 KP i w związku z art. 47¹ KP zasądził na rzecz powódki odszkodowanie w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia. Sąd pierwszej instancji ocenił, że dobór powódki do przeniesienia w stan nieczynny jest trafny. Sąd Pracy ocenił również, że uznanie za bezskuteczne przeniesienia powódki w stan nieczynny byłoby niecelowe z uwagi na aktualną sytuację organizacyjną pozwanej Szkoły.

Apelację od tego wyroku złożyły obie strony; apelacje te zostały oddalone. W związku z apelacją powódki Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podniósł, że zaskarżyła ona wyrok w części dotyczącej oddalenia powództwa o uznanie za bezskuteczne przeniesienia w stan nieczynny. Domagała się zmiany wyroku w tej części i uznania, że przeniesienie jej w stan nieczynny jest bezskuteczne. W ocenie Sądu drugiej instancji Sąd Pracy w toku postępowania dowodowego zgromadził obszerny

materiał dowodowy i poczynił trafne ustalenia. Powódka zarzucała, że pracodawca przenosząc ją w stan nieczynny dokonał nieuzasadnionego wyboru ponieważ pozostawił w czynnym zatrudnieniu Krystynę B. Krystyna B. legitymuje się wszakże wykształceniem wyższym w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej; wykształcenie to w ocenie powódki jest nieodpowiednie do prowadzenia zajęć w klasach specjalnych z dziećmi upośledzonymi umysłowo. Wymagania w zakresie kwalifikacji nauczycieli określone są w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 października 1991 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia (Dz.U. Nr 98, poz. 433 ze zm.). Pozwana Szkoła nie jest szkołą kształcenia i wychowania specjalnego, a więc przy ocenie kwalifikacji nauczycieli nie stosuje się przepisu § 4 tego rozporządzenia. Przepis ten określa bowiem kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolach, szkołach i placówkach kształcenia i wychowania specjalnego. Według Sądu drugiej instancji za prawidłowością dokonanego wyboru powódki do przeniesienia w stan nieczynny przemawia to, że Krystyna B. prowadzi zajęcia w klasie specjalnej dla dzieci z upośledzeniem lekkim, będących na poziomie klas V i VI. W poprzednim roku szkolnym były to klasy IV i V. Była ona wychowawczynią tych dzieci od klasy pierwszej i w takiej sytuacji brak było uzasadnionych podstaw do zmiany wychowawcy na tak krótki okres, tym bardziej, że dzieci upośledzone umysłowo znacznie trudniej przyzwyczajają się do zmiany nauczyciela. Aby utworzyć klasę dzieci o upośledzeniu lekkim, konieczna jest liczba 10 uczniów. W pozwanej szkole takiej sytuacji nie ma, dlatego istnieją klasy łączone. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jest także zdania, że Sąd Pracy prawidłowo ocenił, iż przeniesienie powódki w stan nieczynny nastąpiło z naruszeniem przepisów art. 30 § 4 KP w związku z art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela. Pismo przenoszące powódkę w stan nieczynny nie zawierało bowiem wskazania przyczyny podjętej decyzji. Określenie przyczyny uzasadniającej przeniesienie w stan nieczynny jest konieczne z uwagi na to, że kontroli sądu podlega to, czy zaistniały okoliczności wskazane w przepisie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela oraz prawidłowość wyboru nauczyciela do przeniesienia w stan nieczynny.

„Rozstrzygając o odszkodowaniu Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisów art. 92c Karty Nauczyciela, art. 45 § 2 kodeksu pracy i art. 47 kodeksu pracy”.

W kasacji postawiono zarzut naruszenia § 4 rozporządzenia z 10 października 1991 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie ma usprawiedliwionej podstawy i skutkiem tego została oddalona. Powołany w niej przepis § 4 rozporządzenia z 10 października 1991 r. nie reguluje kwestii przenoszenia nauczycieli w stan nieczynny i wobec tego w sporze, w którym powódka domaga się uznania przeniesienia jej w stan nieczynny za bezskuteczne, nie mógł zostać naruszony. W istocie z wywodów uzasadnienia kasacji wynika, że jej zdaniem nie było podstaw do zastosowania wobec powódki art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, bo nie zostały spełnione warunki wynikające z tego przepisu. Naruszenia tego przepisu kasacja jednakże nie zarzuca. Ma to zasadnicze znaczenie, bo Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji (art. 393¹¹ KPC), a te wyznaczone są zwłaszcza przez jej podstawy (wskazane w niej konkretne przepisy, których naruszenie w niej się zarzuca) oraz ich uzasadnienie. Okoliczność, że powódka spełnia wymagania przewidziane w § 4 rozporządzenia z 10 stycznia 1991 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli nie była przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych kwestionowana, jednakże nie oznacza to, iż stanowiła ona sama przez się przeszkodę w wyborze jej - a nie Krystyny B., jak chce powódka – do przeniesienia w stan nieczynny. Podstawę przeniesienia stanowi bowiem art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, a nie § 4 rozporządzenia z 10 października 1991 r., a to oznacza, iż ocena tego, czy zmiany organizacyjne uniemożliwiają dalsze zatrudnienie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć oraz czy dotyczy to tego lub innego nauczyciela, musi uwzględniać różne elementy, w tym także status danej szkoły (czy jest to placówka wychowania i kształcenia specjalnego), konkretne potrzeby wychowawcze dzieci i ograniczenia organizacyjne szkoły, a nie tylko to, jakie kwalifikacje posiada dany nauczyciel. Zresztą w kasacji się nie kwestionuje tego, że wskazana w niej Krystyna B. nie ma wymaganych zgodnie z rozporządzeniem z 10 października 1991 r. kwalifikacji do pracy na zajmowanym stanowisku (twierdzi się w niej jedynie, że posiadane przez nią wykształcenie „nie daje pełnej wiedzy merytorycznej z zakresu pedagogiki specjalnej”). Taka też ogólniejsza ocena kryteriów zastosowanych przez stronę pozwaną przy podejmowaniu decyzji o przeniesieniu powódki w stan nieczynny dokonana została w zaskarżonym wyroku, przy czym trafnie uznano, iż dobór tych kryteriów był prawidłowy.

Ponadto należy wskazać, iż Sąd drugiej instancji przyjął, iż przeniesienie powódki w stan nieczynny nastąpiło z naruszeniem prawa, z tym że w jego ocenie naruszenie to nie polegało na działaniu sprzecznym z art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, lecz na przekroczeniu art. 30 § 4 KP. Przyjął tym samym, że spełnione zostały ogólne przesłanki do uznania za bezskuteczne przeniesienia jej w stan nieczynny, a więc do odpowiedniego zastosowania do niej art. 45 § 1 KP w związku z art. 91c Karty Nauczyciela. W tym też zakresie w gruncie rzeczy stanowisko Sądu drugiej instancji jest zbieżne ze stanowiskiem powódki. Sąd ten jednakże podzielił pogląd Sądu Pracy, że w sprawie powinien zostać zastosowany art. 45 § 2 KP, gdyż „uznanie za bezskuteczne przeniesienia powódki w stan nieczynny byłoby niecelowe z uwagi na aktualną sytuację organizacyjną pozwanej Szkoły”. Błędne zastosowanie tego przepisu kasacja jednakże nie zarzuca, mimo że to w istocie ten właśnie przepis (w związku z art. 91c Karty Nauczyciela) stanowił podstawę rozstrzygnięcia sprawy (przyznania powódce odszkodowania w miejsce uznania za bezskuteczne przeniesienia jej w stan nieczynny). Jeżeli podstawę rozstrzygnięcia sądu stanowi art. 45 § 2 KP, to kwestionowanie oddalenia powództwa o uznanie za bezskuteczne przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny z tego powodu, iż nastąpiło ono z naruszeniem przepisów regulujących to przeniesienie, nie wystarcza, jeżeli jako podstawy kasacyjnej nie wskazano naruszenia tego przepisu, gdyż warunkiem jego zastosowania przez sąd jest wcześniejsze przyjęcie przezeń, iż przeniesienie w stan nieczynny było wadliwe. Tym samym już tylko z tego powodu, iż kasacja nie zarzuca naruszenia art. 45 § 2 KP, nie zasługiwała ona na uwzględnienie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji wyroku.

=====